

IZ OBRAMBNE
TAKTIKE V
OFENZIVOTO JE IZVRŠILA UNIJA ZA
AMERIŠKE SVOBODSCINE.Glavna vprašanja so štiri, na
katera je opredeljeno delo.

New York, N. Y. — Unija za ameriške civilne svobodščine namenja v svojem letnem poročilu prehod iz obrambne taktike v ofenzivno glede poduka za toleranco. Unija pravi, da se taktika lahko izpremeni, ker vedno bolj pojem poseganje v civilne pravice zaradi odsotnosti industrijskih konfliktov, oslablosti radikalnega gibanja in zaradi pomotenega napadanja na radikalizem.

Unija ima v programu za leto 1925, da se vsem osebam povrnejo državljanske pravice, ki so bile obojene na podlagi zakona proti špijonu ali izrednih zakonov, ki so omejevali svobodo osebnega izražanja. Unija si bo prizadevala, da bo iz ječe izpuščenih 98 jetnikov, ki so prišli v ječo na obtožbo, da so krili zakone proti punktu in sindikalizmu.

Poročilo Unije za ameriške civilne svobodščine se bo ta organizacija potrudila, da prihodnji kongres opozori na štiri glavna vprašanja.

1. Preključ zakona za kontrolo potnih listov, ki je bil sprejet v vojnem času in po katerem državi tajnik vidira potne liste. Na podlagi tega zakona je tajnik Hughes lahko preprečil grofu Michael Karolyju vstop v politično delo, ko je bil na obisku v Združenih državah.

2. Preključ zakona proti špijonu, ki je še vedno v zakoniku, dasiravno je že velik del razveljavljen. Ostala je na pr. še cenzura pošte, ki se pa zdaj ne vprašuje.

3. Opozicija proti zakonu za deportiranje. Ta zakonska predloga je bila poražena v zadnjem kongresnem zasedanju, a bo zopet predložena v mesecu decembru t. l. Ta predloga odpira na široko vrata za deportacijo tujcev.

4. Da se sprejme postava, ki prizna vse domačine na Virginjskem otočju za državljane, ne glede nato, ako prebivajo na otočju ali v Združenih državah. Od teh jih zdaj prebiva okrog petnajst sto v New Yorku. Daje da ti otoki mesto mornariške uprave dobre civilno.

Unija bo pomagala povsod, kjer bo svoboda govora v nevarnosti.

Organizacija izjavlja v svojem poročilu, da je svoboda govora veliko večja, kot je bila pred enim letom, netoleranca (nestrpnost) je še velika. Unija se bo poslužila za poduk proti nestrpnosti raznih organizacij, katerim gre zato, da se vrne v delo zopet stara ameriška toleranca.

VSE GRE GLADKO OD ROK.

Ampak ti davki, ti davki... je
stokal jeklarski magnat.

Chicago, Ill. — Jeklarski magnat Gary se je na svojem nadzornem potovanju ustavil tudi v Chicago. Obuli so ga časnikiški poročevalci in Gary jim je pripovedoval, da teče vse gladko. Jeklarne jeklarskega trusta v Birminghamu, Ala., delajo s polno paro, jeklarne v Garyju pa do 90 odstotkov kapacitete. Gary je izrazil svoje zadovoljstvo in je menil, da prosperiteta ostane. Preglavico so mu delali le davki, zvezni, državni in občinski. Menil je, da so previsoki. Pritožil se je, da tudi glede stavbiških stroškov in menil, da so previsoki.

Ni pa pojasnil, zakaj je toliko delavcev brez dela, dasiravno je po njegovem mnenju prosperiteta že tukaj, ki ostane.

Pregled dnevnih do-
godkov

Amerika.

Rudarji doprinašajo velike žrtve.

Dve delavske zmage na sodišču.

Izletni parnik se je potopil; triindvajset oseb je utonilo.

Coolidge je zopet pridigal o mirovni misli Amerike.

Dolnje delo na zborovanju Mednarodne ženske zveze.

Po svetu.

Volilno sodišče v Nemčiji zavrglo zahtevo socialistov o razveljavitvi predsedniških volitev.

Vojno sodišče v Sofiji obsodilo 20 revolucionarjev na smrt.

Albertini je zopet ožigosal v zbornici Mussolinija.

Stari sovjetski voditelji vodijo kongres v Moskvi.

Sodnik zavrnil premogov-
niške barone

Agitacija za rudarsko unijo še ni kršitev sodnijske prepovedi. Zmaga rudarjev v W. Virginiji.

Wheeling, W. Va. — Premogovniški baroni, ki so na podlagi sodnijske prepovedi iz leta 1923. zahtevali, da se aretirajo vsi organizatorji United Mine Workers of America v okolici neunijskih premogovnikov, so v petek pogoreli.

Zvezni sodnik W. E. Baker je 8. maja odločil, da mirno navorjanje rudarjev, naj stopijo v unijo, še ni kršitev dotičnega "injunctiona".

Z zborovanjem mednarodne
ženske zveze

Konvencija se nadaljuje. Volitev odbora. V blagajni je samo \$20.

Washington, D. C. — Sedma konvencija Mednarodne ženske zveze se nadaljuje še ta teden. V petek so se vršile volitve odbora. Lady Aberdeen iz Anglije je predsednica za prihodnjih pet let. Izvoljenih je bilo šest podpredsednic, dve zaplanifikarici in več podtajnic ter predsednik raznih komitejev. Mrs. W. E. Sanford iz Ontarija ostane blagajnica.

Iz poročila blagajnice in drugih odborov je zveza v zelo slabem finančnem položaju. V blagajni ni več kakor dvajset dolarjev, kajti za minuli pet let. Organizacija zavis največ od osebnih finančnih postrtovanj odborov, zlasti lady Aberdeenove, ki je zalagala blagajno.

Organizacija ima teoretično 32 milijonov članic, toda ženska zveza vsake dežele ne plačuje več kot \$20 letnih prispevkov ne glede na število članstva. Porazdelba kajpada ni pravična. Na primer Islandija, ki ima 10,000 članic, plača \$20 kakor Združene države, ki se bahaajo z 10,000,000 članicami. Da se izravna nedostatek, je bilo predloženih več načrtov.

Bolgarka ustrelila Macedonca v
dunajskem gledališču.

Dunaj, 9. maja. Bolgarska revolucija je dosegla tudi Dunaj. V občinskem gledališču, ko je bilo stotine gledalcev poglednih v igro, je sinoci neka Bolgarica vstala v loži in oddala šest strelcev iz revolverja v drugo ložo, v kateri je sedela skupina moških. Kroglo so ubile Macedonca Dimitrija Arnavtovića, donca Danila njegovo ženo in lahko ranile nekega drugega moža. Napadalka se je pustila mirno aretirati. Na policiji je rekla, da se plaše Mencia Karnicija in da je bila izvoljena od nekoga bolgarskega društva, da ubije Arnavtovića, ki je izdal svoje tovariše.

VELIKE ŽRTVE
DOPRINAŠAJO
RUDARJI181 RUDARJEV JE BILO
UBITIH V MESECU MARCU.In še to naznanilo prihaja prav
po šablonsko v javnost.

Washington, D. C. — Veliko je število smrtno ponearečenih rudarjev v premogovnikih. V mesecu marcu t. l. je 181 rudarjev izgubilo življenje pri produkciji premoga. Tri in trideset od teh rudarjev je bilo ubitih pri eksploziji v Barrackvillu, W. Va. V mesecu marcu leta 1924 sta bili dve večji eksploziji. Pri prvi taki eksploziji je bilo ubitih 172 rudarjev, pri drugi pa štiri in dvajset. Rudniški biroj, ki je priobčil te številke, se ni toliko potrudil, da bi naznanil imena, kje so se zgodile tako strašne nezgode. Celi zadevi je posvetil komaj dve sto besed in slovar račun, koliko rudarjev je ubitih na toliko in toliko milijonov ton producirane premoga, pa koliko milijonov ton premoga so letos manj producirali kot lani.

Ampak številke kljub temu jasno govorijo, da rudarji tvegajo vsak dan svoje življenje, ko gredo v rudnik, da proizvedejo premog za borno maso, ki jim jo zdaj hočejo premogovniški baroni utrgati.

Nevaren in težak je poklic rudarjev in sloveška družba na zna pravilno oceniti dela, ki ga vrše za njen obstanek.

Sovjetski kongres

Stari voditelji vodijo zborovanje
v Moskvi.

Moskva, 9. maja. — Kalinin, predsednik centralnega izvrševalnega sovjetskega odbora, je bil izvoljen predsednikom kongresa Unije sovjetskih republik. Ostali člani prezidija so: Rikov, Zinovjev, Kamenjev, Staljin in Krupaka (Leninova vdova).

Poročilo vlade, katerega predložil Rikov, je bilo odloženo na prihodnji teden. Zdravstveni komisar Semaško je nato poročal o naraščanju zdravstvene organizacije v vaseh.

UNTERMYER V BOJU PROTI
GENERAL ELECTRIC
DRUŽBI

Washington, D. C. — Advokat Samuel Untermyer iz New Yorka se je poslužil ljudske legislativne službe, da odgovori na okrožnico, ki jo je General Electric trust razposlal svojim delničarjem. V tej okrožnici, trdi trust, da je zvezno sodišče opravilo družbo z ozirom na dogajanja Lockwoodovega komiteja. Ta komitej je namreč izjavil, da ima ta družba nelegalen monopol na izdelovanje in razdeljevanje električnih lučnih hrušk.

Untermyer izjavlja, da ni bilo dokazano, da je bila obtožba krivična, da kompanija ni nikdar tajila, kar je bilo v obtožnici, da Justični departament ni nikdar podvel korakov za postopanje zaradi kriminalne zarote, ampak da je Harry Daugherty malo preje, preden je bil prisiljen odložiti Justično tajništvo, pričel civilno tožbo. Z drugimi besedami to pomeni, da je Coolidgeva uprava odvrnila postopanje proti trustu.

"Ako se lahko reakcionarne sile, ki so zdaj v sedlu pod ponosnim vodstvom največje svetovne bančne hiše, poslužijo Justičnega departamenta, da se lahko izmuznejo vprico takih zločinov, ki so kaznjivi po naših zakonih," pravi Untermyer v pismu na Ljudsko legislativno službo, "tedaj so naše institucije v večji nevarnosti, kot se v splošnem realizira. Zadnji čas je, da ljudstvo izve fakto. Ako se izvede, bom zadovoljen, kajti vzbujeno javno mnenje bo izvršilo, kar preostane in krempiji, ki jih je ta izkoriščevalni monopol zasadi v ljudstvo, bodo raztrgani narazen."

Železniški mehaniki
zmagali na sodnjiPrizivno sodišče v Wisconsinu je
zavrglo obsojbo nižjega sodišča
proti 10 delavcem, izvirajočo iz
stavke v letu 1922.

Superior, Wis. — Prizivno sodišče je ugodilo železniškim mehanikom, ki so bili obtoženi kršitve zvezne sodnijske prepovedi iz leta 1922 za časa stavke mehanikov. Sam Michaelson in devet tovarišev je bilo takrat spoznanih krivim tega prestopka in obsojeni so bili v zapor. Obsojenci so vložili priziv. Zadeva se je obravnavala 8. maja in zvezni sodnik Claude Z. Luse je zavrgel pravdorek prvega sodišča.

Smrtne obsodbe
dožnjujejo v SofijiDvajset obojenih na smrt radi
razstrelbe v cerkvi. Na izgon
obsojeni Američan se je zatekel
k ameriškemu poslaniku.

Rim, 10. maja. — "Epoca" poroča, da je Mussolini sugestiral zaveznikom, naj Anglija, Francija in Italija pošljejo vojaške sile v Bolgarijo za potlačanje revolucije.

Sofija, Bolgarija, 9. maja. — Vojno sodišče je večerj izreklo dvajset smrtnih obsodb v zvezi s bombno eksplozijo v cerkvi sv. Nedelje. Večina obsojencev še ni v rokah policije. Med na smrt obsojenimi so Marko Friedmann, odvetnik, Peter Zagorski, meščar razrušene katedrale, Boško Abadžev, 21-letni dijak. Kralj Boris še ni potrdil smrtnih obsodb.

H. E. Arnold, upravitelj sofijske podružnice Standard Oil Co., kateremu je policija ukazala, da mora v 24. urah zapustiti Bolgarijo, se je pritožil na ameriško poslanstvo. Poslanik Wilson je takoj posetil zunanji urad vlade, nakar se je vršila kabinetska seja, na kateri je bilo sklenjeno, da mora policija omiliti odredbo, katere je bila izdana zadnji teden in ki določa, da mora vsak delodajalec izročiti policiji imenik delavcev ter jamčiti, da ni komunistov med njimi. Arnold je odgovoril policiji, da ne more garantirati, kaj delajo njegovi delavci doma. Deportacijski odlok bo najbrž preklican.

LADIJA SE JE POGREZNILA
V MISSISSIPPIJU.

Triindvajset oseb utonilo.

Memphis, Tenn. — 23 oseb je utonilo s izletniškim parnikom "M. E. Normanom" v Mississippiju zadnji petek. Dvajset trupel še iščejo.

Memphis, Tenn. — Inženirji iz južnih držav, ki so tukaj na zborovanju so na vladni ladiji "Norman" napravili izlet na otok Cow. Na povratku se je ladija prekucnila, ko je došla v brzotok. Utonilo je triindvajset oseb.

Pravijo, da ladija ni hotela ubogati krmila. Ako ni bilo drugega vzroka, tedaj je ta ničven. Kapitan bi si bil lahko pomagal, da bi vrgel sidro in ladija bi se bila vzravnala s tekono.

AVSTRILJSKA REVOLUCIJA.

Chicago, Ill. (I. I.) — Znana Otto Bauerjeva knjiga "Avstrilska Revolucija" je zdaj prevedena tudi v angleški jezik. Založil je knjigo Leonard Parsons in prevedel jo je H. J. Stenning. Knjiga je priznana kot dobro delo in ostane kot delo velike vrednosti z ozirom na moderno zgodovino. Knjiga podaja zelo važne informacije glede velikih zgodovinskih dogodkov v Centralni Evropi ob času vojne in po vojni v taki luči, v kateri jih je videl socialist. Tisti, ki niso zmogli nemškega jezika, pa lahko čitajo angleški, si lahko razširijo svoje znanje, ako si nabavijo to knjigo.

NAPREDEK PA
LE GRE SVOJO
POT NAPREJSENATOR CAPPER ZAPLE-
TEN V BOLJŠEVIZEM.Allen je odpustil sovjetski Ar-
meniji nacionalizacijo
privatne lastnine.

Washington, D. C. — (E. P.) — Senator Capper, svetovalec predsednika Coolidgea, je naznanjen kot predsednik narodnega poljedelarskega odbora za Bliznji Vostok, ki bo potrošil \$25,000 na leto za tri poljedelake šole za sirote v sovjetski Armeniji, Palestini in Grčiji. Program je bil objavljen v glavnem mestu, v katerem so izjava Henry J. Allena, bivšega gubernerja v Kansasu, Bayard Dodge, predsednika ameriške univerze v Beirutu in drugih. Iz njunih izjav je jasno, da Allen, zagovornik industrijskega sodišča v Kansasu, in senator Capper opočata nacionalizacijo privatne lastnine v sovjetski Armeniji, v kateri je bil Allen na nadzornem potovanju.

"Amerika še ni izvršila bolj finega dela v svoji zgodovini, kot konstruktivno delo, ki ga vrši v Armeniji," pravi Allen. "Ameriška poljedelška šola ne ustvarja le nove inteligence, ki bo pripomogla k produktivnosti dežele, ampak ustvarja tudi inteligentne farmerje iz sirot."

Dr. Frank W. Ober iz Stamforda, Conn., tajnik Capperjevega komiteja, razlaga, da se ameriška poljedelška šola nahaja na zemljišču, ki obsega 10,000 akrov sveta, ki je bil prej lastnina velikega kneza Nikolaja. Ta svet je vlada podarila ameriški poljedelški šoli.

Veliki knez Nikolaj se pa oglašal v raznih listih, da je pripravljen voditi pri splošnem napadu na zapadne in centralne Evrope v sovjetsko Rusijo z namenom, da odakodi lastnike, katerih svet je bil nacionaliziran.

ESTONSKI SOCIALISTI SO SE
ZDRUŽILI.

Fronta je zdaj enotna.

Reval, Estonija. — Estonki socialni demokrati so obdržali svojo konferenco dne 9. in 10. aprila v tukajšnjem mestu. Na tej konferenci se je izvršila popolna združitve estonske socialdemokratske stranke in neodvisne socialistične delavske stranke. Od obeh strank je bilo navzočih devet in osemdeset delegatov. Združitve je bila soglasno odobrena in združena stranka se bo imenovala "estonska socialistična delavska stranka".

Bratki delegatje so bili navzoči: Moritz iz Latvije, Swentertsen iz Finske, Waenertstroom iz Švedske, Czapiński iz Poljske, Viktor Cernov, ruski socialni revolucionar.

Konferenca je sprejela resolucijo, ki odobrava vstop Karl Asta in Karl Wirma v vlado kot zastopnika socialistične stranke, ki se je izvršil po končanem komunističnem puču v mesecu decembru. Za resolucijo je bilo oddanih štiri petine glasov, opozicija je vodil znani socialistični vodja Martna.

Žena in otroci izvojevali svobodo
za očeta.

Winnipeg, Mann. — William Pitra je bil vržen v ječo, ker je doma varil pivo. Njegova žena in pet otrok je zasedlo stopnice pred ječo v izjavo, da bodo tam sedeli noč in dan toliko časa, da bo oče izpuščen. To je pomagalo. Pitra je bil pomiločen.

VREME.

Chicago in okolica: V torku jasno in hladno. Lahki severni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 83, najnižja 48.

Volilno sodišče po-
trdilo HindenburgaZahteva socialdemokratske
stranke za razveljavitve re-
sultata predsedniških volitev
je bila zavrnjena. Monarhi-
stične priprave za jutranje de-
monstracije.

Berlin, 9. maja. — Zahteva socialdemokratske stranke, da se razveljavi izvolitev Hindenburga iz razloga, ker so monarhistični volilni uradniki v mnogih okrožjih sleparili z glasovi in strahovali volilce, je bila večerj odklonjena na volilnem sodišču. Sodišče, ki se je sešlo v reichstagu in preučevalo predloženo evidenco, je zaključilo, da ne več kot 2000 glasov je bilo oddanih nepostavno, to število pa ne more učinkovati na Hindenburgovo večino 900,000 glasov.

Deputacije monarhističnih organizacij prihajajo iz vseh krajev Nemčije v Berlin. Pripravljajo se velike demonstracije ob priliki ustoličenja Hindenburga. Monarhisti narede iz tega dneva svoj gala dan, kakršnega še niso imeli po vojni. Računa se, da bo najmanj 200,000 monarhistov paradiralo in "hochalo" po berlinskih ulicah 12. maja, na dan ustoličenja novega predsednika.

Opozicija napada
Mussolinijeve ustaveSenator Albertini je izjavil v
zbornici, da je Italija danes
pokopališče mrtvih svobod-
ščin.

Rim, 9. maja. — Bitka glede nove italijanske ustave je začela večerj v senatu. Senator Albertini iz Milana je v dolgem in vznemirjenem govoru slovito trgal reformirano konstitucijo, katere postavlja kabinet nad parlament. Albertini je bil v svojem ognjevitim govoru precej ooben in večkrat je vihtel pest proti Mussoliniju.

"Italija je danes pokopališče mrtvih svobodščin", je rekel. "Navzile temu, da ste pokopali svobodo, vi fašisti veste dobro, da večina ljudstva ni s vami. Zato pa terorizirate večino in pišete ustavo sebi v prilog. Dajte svobodo zborovanja in govora, in ure vaše vlade, gospod predsednik, so štete. Tako ne more vedno ostati. Nemogoče je, da bi se narod štiridesetih milijonov duš po 75 letih svobode pristojevoljno podvrget vašemu režimu".

Silen yihar odobravanja in neodobravanja je sledil Albertinijevemu govoru.

FORDOVA DRUŽBA OTOŽE-
NA KRŠITVE PROTITRU-
STOVSKIH ZAKONOV.Država Mississippi je nastopila
proti nji.

Jackson, Miss. — Država Mississippi je obtožila Ford Motor kompanijo, da je kršila državne protitruštovske postavbe. Obtoženi so vsi Fordovi agenti, češ, da imajo pogodbo z družbo, da morajo prodati avto po enaki ceni. Vsa denar Fordove družbe na bankah je zapечатeno, kajti tožba je vložena, da se Fordovi družbi naloži denarna globa za dvanajst milijonov dolarjev. Denar je bil zapечатeno, da bo v slučaju obsodbe mogoče iztirjati denarno globo.

Iz Detroita, Mich., prihaja vest, da se uradniki Fordove družbe dosti ne brigajo za tožbo in da je nočejo komentirati.

STAVKA NA JAVNI KNJIŽNI-
CI V CLEVELANDU.

Cleveland, O. — Na poslopju, v katerem bo nastanjena javna knjižnica in ki bo stalo štiri milijone dolarjev, so zastavkali pleškarji in steklarji malo dni preje, preden se je imelo poslopje odpreti, ker so bili nastavljeni neorganizirani čistilci oken.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (April 26-1925) poleg vsakega imena na našemu seznamu, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI PRIDEJO KAPITALISTI RES KMALU NA BERASKO PALICO?

No, oglejmo si malo profite, da lažje sodimo.

Nauzdano časopisje zopet stoka v interesu gospodarjev, da bo treba porezati delavske mezde, nikjer pa ne pove, da je treba odpraviti neznosno draginjo, ki tare delovno ljudstvo. To tarnanje po slabih kupcih je postalo tako moderno, da se perijodično ponavlja kar tjevidan, ker uredniki tega časopisja sproti pozabijo, da so na finančnih straneh lista priobčili nekaj, kar prav nič ne soglaša z njih tarnanjem in javkanjem o slabih časih za privatne velebizniške interese in privilegije na prvih in uredniških straneh lista.

Tako ne stokajo ti listi le letos, ampak tako so jokali tudi lani. Profiti United Drug kompanije za leto 1924 pa podajo popolnoma drugo sliko. Ta kompanija, ki izdeluje patentirana zdravila, toaletne preparacije in razne druge produkte, ki služijo ljudem, ki bi bili radi lepši, kot jih je ustvarila narava, za mazanje las, brk in kože, za barvanje lic, ustnic in obrvi, za čiščenje zob itd., je v minolem letu izplačala delničarjem \$15.18 dividende na vsako delnico. To je izredno velik dobiček tega mednarodnega lekarniškega trasta, ki ima približno tisoč lekarn v Združenih državah in Veliki Britaniji, ki dokazuje, da je javkanje o slabih časih za bizniške interese v kapitalističnih listih neopravičeno.

United Drug kompanija je prodala za \$70,112,113 produktov, profit je pa znašal \$7,686,020. To pokazuje, da je šlo enajst centov od vsakega dolarja, ki so ga ljudje zakupili pri tej družbi, v vrečo, v kateri družba skoni vse leto nagromaduje dobiček, da ga razdeli med delničarje.

Liggetts International kompanija je angleška podružnica tega kapitalističnega polipa in kontrola se izvršuje s pomočjo delnic. Letošnje leto je ta družba pomnožila "zaslužek". United Drug kompanije za \$1,200,000 z izredno dividendo. Družbi se čimdalje bolj združujeta, da bo kmalu samo ena družba ali popoln trust.

Premogovniški podjetniki letos stokajo izredno. Povsod kriče, da so dobički tako majhni, da bo treba uvesti plačilno lestvico izza leta 1917, da bodo lahko še nadalje obratovati premogovnike. Oglejmo si malo premogovniške družbe, da spoznamo, ako so premogovniški podjetniki res tako veliki siromaki, da jih odpošljejo v ubožnice?

Rock Island Creek Coal kompanija je imela v letu 1924 lep dobiček. Njen profit znaša \$2,456,570. Vsak delničar je prejel \$17.91 dividende na vsako delnico. Par vrednost delnice pa znaša samo EN DOLAR! Profit je znašal torej 1,791 odstotkov. Ampak družba je imela v prejšnjih letih še lepše dobičke. V letu 1923 je njen dobiček dosegel 2,039 odstotkov, v letu 1922 pa 2,643 odstotkov.

Rudarji bi bili veseli, ako bi jim vsak dolar, ki bi ga naložili v kakšno podjetje, prinesel osemnajst dolarjev v enem letu, ne da bi jim bilo treba delati. Kapitalisti pa niso zadovoljni in menijo, da je treba rudarske mezde še bolj znižati, da bodo profiti še večji.

Ampak profiti premogovniških baronov niso le visoki na polju mehkega premoga. Premogovniški magnati, ki lastujejo antracitne rudnike, se ne morejo prav nič pritožiti zaradi profitov.

Lehigh in Wilkesbarre kompanija, ki tvori del Morganovih industrijskih združenj, poroča, da ostane za delničarje po odbitku vseh stroškov, davkov in drugih, še čedna vsota \$7,181,608, ki se razdeli med delničarje. Poročilo družbe pove, da je potrošila \$21,444,549 za produkcijo premoga, ki se je prodal za \$33,240,922. Delničarji so prejeli več kot 40-odstoten profit. Za vsak dolar, ki so ga naložili v premogovniškem podjetju, so prejeli v enem samem letu več ko štirideset centov čistega dobička.

Ta dva zgleda naj zadostujeta, v koliko so premogovniški baroni upravičeni zahtevati, da se za rudarje uvede mezdna lestvica izza leta 1917.

Premogovniški baroni bi najrajše videli, da bi rudarji delali zastanj, po končanem delu bi se šli past kot mule po travnikih okrog rudnikov, kadar jih potegnejo la premo-

govnika. Niti na misel jim ne pride, da so rudarji ljudje, ki imajo tiste pravice do dostojnega življenja kot oni sami.

Ta velika lakomnost po profitih pa govori določen in jasen jezik, kako bi premogovniški baroni postopali z rudarji, ako se jim posreči uničiti še tisto rudarsko organizacijo, ki postoji.

SLIKE IZ NASELJEN

St. Louis, Mo. — Evo nas po mestnih volitvah, ki so se vršile v St. Louisu dne 7. aprila z zmago republikancev. Imeli smo tri kandidate: republikanec, demokrat in socialistični. Republikanski je zmagal nad demokratom, socialisti pa se v pošten pride.

Mesto St. Louis šteje okoli milijona prebivalcev, izmed katerih je delavcev do 100,000, a od vseh je glasovalo samo kakih 5000 za delav. kandidata. Ostali so volili vsi kapitalističnega. Odgrala se je zopet tragikomedija. Tako so vam proletarci, unijeki močje.

Pri lokalu št. 8 od unije takostavce so izdali uradni preglas za demokratsko stranko ter proti republikanaki. In cela tiskarska strokovna unija vseh panog je sankcionirala takisto lokala št. 8, tako tudi unija voznikov in centrala strokovnih delavskih unij. Da smo imeli tri kandidate, na pr. socialistično delavsko, socialistično in komunistično stranko, bi se ne čudili, če se s svojim članstvom poделe v tri skupine. Ali to so organizirani delavci, ki so se leta 1924 in skoni vao do bo borili proti uvedenju odprte delavnice, kateri se vpili: "Mi smo organizirani, mi smo napredni!" Res dobro so se organizirali za kapitalistično kandidata, eni za republikanaka, drugi za demokratskega, le pet odstotno pa za delavskega kandidata.

Prav nič se ne čudim tiskarji, ki smo ga doživeli v tem mestu pri volitvah. Masa ni politično organizirana, komaj od današnje jutri je, ne spominja se prav nič svetovne situacije, ne podpira svojega tiska, le za avtomobile ji je, "baseball, story and funny". Ko pomislimo vse to, vidimo, da od take mase ne moremo pričakovati nič boljšega. Tako je v tem mestu in nič boljši ni drugod.

Ce primerjamo Ameriko z Evropo, vidimo, da gremo s veliko brzino, ne naprej, temveč nazaj. Morda bo kdo vprašal, kaj je virok. Evo ga: V zadnjih par letih je bilo sklicanih na stotine delavskih skupščin, bila so predavanja in shodi, a ideologija vseh povsod žalostna. Eha, da delavci ne bodo skrbeli za svojo pravico, kapitalisti ne bodo. Doba bo prišla, ko delavec ne bo mogel niti svoje stanarine plačati, kaj še gasolin za avto. Polovica delavstva bo dan s dnem stikala od vrat do vrat tovaran za delom. Takrat ne bo treba svatni na shode, sami bodo prišli s praznimi želodci. Ta doba ne počasi, a gotovo približuje.

Vladna poročila Združenih držav pokazujejo, da ne moremo porabiti niti raspečati toliko, kot proizvajamo s modernimi stroji. Naravno pa je, kadar so skladišča polna, da se ustavi kolektivna proizvodnja. To je najtočnejši primer situacije.

Zelo umestno bi bilo, da bi se delavske stranke zedinile in skupno provedle borbo za svoj obstanek proti razredu izkoriščevalcev. Bilo bi bolj pametno kakor so danes te grupice same proti sebi, da same sebe poraziijo, kakor se je ravno pripetilo 19. aprila na Nemškem in se dogaja po drugih krajih. — J. Stančič, član društva št. 107.

West Frankfort, Ill. — S časi se spreminjajo tudi razmere delavcev. Posebno te spominjati nas tepe vse od kraja. Prvi je bil torpado, ki je pustil posledice, da se bodo poznale mnogo let pri nekaterih družinah. Potem je prišlo, kar so nam še dolgo obljubljali: zapril so nam rov št. 8. Tisoč in več mož je brez dela. Prizadejo je tudi društvo "Bratljani" št. 318. Večina članov je sedaj brez dela. Nekaj se jih je še podalo za kruhom v tovarne, ostali gremo v kratkem času za njimi, ker tu skoraj gotovo dela ni dobiti drugje kakor če ima kdo več kot areto. Tisti pa so le nekateri.

Sploh pa je prav, da rove zapirajo. Samo to je slabo, da ne vseh nasenkrat. Če bi zaprli vse hkratu, bi bilo bolje. Mogoče bi se enkrat zbudili in vprašali po

svojem. Tako pa tisti, ki ima delo, pravi: "Zame je dobro, delam vsaki dan". To sem že slišal na svoja ušesa. V današnjem sistemu si pač ne moremo nič pomagati, ker pravica je denar. V tem je vsa krivda, da se nam tako godi na tem pukljastem svetu.

V tej okolici obratujejo samo trije premogovni rudniki. Orient št. 1 je zaprt; West Mine, zaprt; Old Ben št. 8, zaprt; št. 18, podrt od tornada. Delajo torej: Orient št. 2 v West Frankfortu Old Ben 9 in Pead B. št. 11. Potemtakem si vsakdo lahko misli, koliko ljudi je brez dela.

Pred časom mi je nekdo rekel, da tu se dobro godi ljudstvu in da ljudje sploh ne vedo, kaj se pravi slabo. Rad bi ga videl danes tu ter se po več krajih, ki bi prišel pogledat, kako se godi delavcem. Rečem pa ne, da smo vsi rudarji tako slabo prizadezi. Nekateri še vedno dobro delajo. Krivo je seveda samo delavstvo, da se tako godi.

In nič drugače se ne bo godilo, dokler bomo delavci trpeli take voditelje, pa naj bodo v strokovni ali politični organizaciji, ki gledajo samo za dolar. So prva roka kapitalizma in izkoriščanja nas, ker delavci imamo še vedno močjane v povojih. — A. Kavazich.

Birchton, W. Va. — V hišo nekakega Grka sta dne 4. maja prišla roparja. Prvo sta ugasnila luč v prvi sobi, stopila sta v drugo sobo in potegnili doli zastor na oknu. Z običajnim pozdravom "Reke kvilku!" sta namerila pištole 38 kalibra. Dva izmed treh navigatorih Grkov sta takoj dvignila roke, tretji pa se je tako ustrašil, da za trenutek ni mogel dvigniti rok. Že je ropar sprožil in ga zadel v grlo. Kroga je šla skozi goltanec in zadaj v vratu po križu doli do sredine in nato ven skozi obok v oknu. Dotičnemu sta roparja vzela tri sto dolarjev, nastavila pištole poleg stoječemu Grku in mu pobrala petdeset dolarjev. Tretjega nista imela več časa oprati, ker ljudje so šli strel in pričeli so vpiti. Zadnji izmed treh pa je bil oropan pred štirinajstimi dnevi.

Policija malo sumi, kdo sta roparja, namreč izmed tistih, ki so tudi hoteli oropati poštni urad v Dorothy, W. Va., ter so oropali nekakega Grka pred tremi tedni. Ustreljeni umira v bolnišnici. Če primejo roparje, bom poročal, kdo so. — Jakob Svelc.

New Waterford, Nova Scotia, Kanada. — Skoraj dva meseca smo v stavki tu v Novi Scotiji. Dominion Coal Co. nam hoče odvzeti deset procentov in to je vzrok, da že drugi mesec stavkamo. Kakšen bo rezultat, tega ne vemo. Slišimo le bolj slabo kakor dobro. Od naše organizacije, s katero smo združeni v U. M. W. of A., dobivamo malo podpore, ampak nič denarja, ker so naši voditelji tako sklenili. Po trikrat na teden dobivamo živež, vsake stvari nekaj. Razdelijo le po družinah, kakor je pač družina velika. Vsaki dan moramo iti na prostor, kjer organizacija deli pomoč, a čakati moramo precej dolgo in zgodi se tudi, da zmanjka za tistega, kdor je zadnji, da potem lažje nese. Na prvi pogled je nekaj smešnega pogledati, kako ljudje čakajo in potem odnašajo živežne pomoč v vrečah na rameni domov. V resnici pa je to naša žalostna usoda.

Stavka poteka mirno naprej, nobenih slabih vzgledov ni, ki bi povzročili kako zlo. Mirno čakamo konca. Vsaki dan imamo shode, na katerih se pogovarjamo in slišimo novice od naše kompanije. Ona mirno živi, mi potrpežljivo čakamo.

New Waterford obstoji iz štirih jam, ki se nahajajo precej blizu skupaj. Na vsaki strani ima dve jami. V mestu so prodajalne in povečini le židovske. Judje so prvi za kompanijo, ki po svojih trgovinah znajo izkoristiti ubogega trpina.

Nahaja se tu tudi par Slovencev, izmed katerih se slasti eden posebno odlikuje, menda misleč, da je še kakor tukajšnja kompanija. Po avstrijskih prodajalnah agitira, naj nam več ne dajo na kredit. Če ima kdo plačati,

da bo on dal, da le nas pustijo gladu trpeti. Tako se je izrazil naš stari rojak, čeravno tudi njegovi otroci nosijo živež v vreči domov. Tudi Slovenci imamo take ljudi v svoji sredi.

Pozdravljam čitatelje Prosvete. — Frank Rupnik.

Southview, Pa. — Ni dolgo, kar sem poročal o delavskih razmerah. Sedaj še takega ne morem več, ker zaprli so še ta rov. Sedaj pojdi, kamor veš in znaš. Pittsburgh Coal Co. je zaprila skoraj vse jame tu okoli, ko je gotovo več kakor tisoč ljudi brez dela. Sliši se, da bodo zaprli še jame, ki obratujejo. Lepa prosperiteta za delavce, ki jo bomo imeli, dokler bo prezident jahal lesenega konjčka. Kulji je gotovo priljubljn, ampak ne med nami — v Wall Streetu.

Gospodična Štokija je pustila sestro Mary Župančič založnico. Naj bi se še kaj oglašila v naši naselbini, časa bo itak dovolj zibati, ker ni drugega dela. Sedaj se pa nekaj časa ne bom oglašil, ker žel bom s trebuchom za kruhom in romal bom tudi v Rim gledat papeža, da bom dobil odpustkov, mogoče še po trideset centov na uro.

Pozdrav čitateljem Prosvete! — Leo Mur.

JAVNA GOVORNICA

Glencoe, Ohio. — Ali se bo delavstvo v tej veliki brezposelnosti dobi zlasti za premogarje, zavedlo, da je sedaj čas na razpolago, ki ga lahko porabimo v svoje korist za pouk in izobrazbo ter drugo koristno, kulturno in prosvetno delo? Upeljali bi lahko šolake tečeje, da bi se učili politično in strokovno misliti. Kmalu bi zapihl drug veter od kapitalistične strani. Oni bi sprevideli, da delavstvo res nekaj misli in preučava. Ker bi nam kaj takega ne mogli zabraniti, bi nas le na delo pognali, da bi nas odvrnili od koristnega dela.

Zalostno je sedaj! Namesto da bi se organizacije izboljšavale, udrihamo po njih. Dasi se tudi jas ne strinjam s taktiko odbornikov, se mi vseeno zdi pretirano, kar nekateri počenjajo. Podtikajo, da so unijeki odborniki krivi, da se zapirajo rovi in je toliko rudarjev brez dela.

Pred par meseci je bil iz tega okrožja dopis v Prosveti. Ime zamolčim; dopisnik je z dušo in telesom komunist. U. M. W. je obsojal na smrt, da šez dve leti ne bo o nji ne duha ne aluha. Komunisti imajo v tem okrožju par precej močnih postojank. Bivajo tu namreč Hrvatje, a tudi nekaj Slovencev je zraven, ki pa popuščajo, ker se očividno nečijo boriti proti rudarski organizaciji in socialistični stranki. To je razvidno iz njih časopisja. Škualsi so na konvenciji šestega poddistrikta v Bellairju, O., ki je pričela 9. marca ter so imeli nekaj delegatov, razdvojiti organizacijo, pa niso imeli večine na konvenciji.

Na imenovani konvenciji je nek delegat predložil par dobrih resolucij, ki so jih odobravalitudi komunisti. Ko so pa izvedeli, da je resolucije predložil delegat, ki spada k socialistični stranki J. S. Z., so pa obsojili, da so resolucije zanič, in so glasovali proti.

Premogarski baroni pa se smejejo in si mencajo roke čakajoč, kdaj uničimo organizacijo sami, da nas potem poženejo na delo za plačo, kakoršno nam bodo sami odločili, če bo kaka plača.

Pri prihodnji konvenciji S. N. P. J. bo tudi prišel element, ki se že nekoč pripravlja. Upam, da ne bo dobil večine. Poskušali bodo zanejati prepir in razdor pri jednoti, sedanja načela, principe in resolucije pa ovrči. Zato je treba, da so društva previdna, kake delegate bodo poslala.

Nedolgo je bil dopis v Prosveti, da je na konvencijah dosti takih, ki samo kimajo in naj bi društva ne poslala delegatov, ki znajo samo kimati. Tudi jaz se mu pridružujem z mnenjem, da je tak delegat res zanič. Delegat mora biti, da bo znal kimati in odkimati. Tudi je vprašanje, kdaj bo vedel prikimati in kdaj odkimati. Na zadnji združitveni konvenciji sem imel čas opozoriti kot gost, da so vsi delegati znali kimati in odkimati.

Nekateri bi radi videli na konvenciji same kričaje, da bi kričali kakor pri rožinovcu. O takem kričanju bom pa drugič pisal, če ne dobim še za ta dopis preveč "po offi", ko sem pisal resnico. — Nace Zimberger.

ZARKONET

Naši Hindenburgi.

Pred nekaj dnevi sem tu omenil, da tudi Amerika ni brez Hindenburgov. Po tistem sem čital v listih, da je Wall street zelo vesel Hindenburgove zmage.

Jeklaraki maršal Gary je dejal, da zmaga maršala Hindenburga pomeni triumf "zakona in reda" v Nemčiji.

Listi, ki so še pred par leti pisali, da je Hindenburg "unspeakable Hun", mu zdaj pravijo "hero of Tannenberg".

Supernatijot Tyler Page je pa izjavil: "Hindenburg je kakor naš Coolidge".

Zdaj lahko veste, kdo so ameriški Hindenburgi.

Precej razlike.

Vei oni, ki mislijo, da ruska revolucija hodi po potih francoske revolucije, se grdo motijo. Voditelji francoske revolucije so drug drugemu rezali glave na giljotini v medsebojnem sporu, voditelji ruske pa pošiljajo drug drugega v sanitarij na Kavkaz.

Kje je zlat konjček?

Prejubi K. T. B.! Povej, kje se dobi zlat konjček? Dolgo ga že išče naš cesarsko-kraljevnik, ki brusi pete za cvenkom. A konjčka ni. Dober bi bil tudi zlat osliček. — Collinwoodčanka.

Prijatelji so jih nagradili...

Republikanci v illinoiski legislaturi, katere so nadstrankarski delavski voditelji nagradili z delavskimi glasovi kot "prijatelje delavcev", so te dni plačali za uslugi.

Predlogo za osemurnik za žene so vrgli v koš, predlogo za odpravo "individue" so vrgli v koš, sprajeli so za zakon, ki dovoljuje javne rokoborbe. Delavci, ki so volili "prijatelje", bodo zdaj šli gledat "prize fight" in "dinner pail" bo poln.

Delnice gredo gor na železnih spikah.

Vsem delničarjem in delničarkam klerikalnega doma na Holmes cesti se naznanja, da bodo delnice poskočile od \$30 na \$50 radi visoke železne ograje. Poslopje je zdaj bolj podobno jetnišnici kakor domu. Ograja je bela, črna in rdeča pisana in tako visoka, da bosta lahko po njej plezali v nebesa. Gorje pa omejuje, ki pride zdaj v konflikt s kakim "visokorodnim". Ne uide mu niti zunaj doma. Pazite se, prijatelji! — Nekdo iz rdečega Collinwooda.

Fertimentna vprašanja.

Ali je vino iz črnega grozdja tudi rdeča zarota?

Novo šivanke.

Biblijska rečenica, da "prej pojde kamela skozi šivankino uho kakor bogatin v nebesa, spada med staro šaro.

Kamela z zlato grbo ima tako široko pot kakor so široka vrata katedrale sv. Petra v Rimu.

Rdeča zarota.

Kutaraki list je apeliral za tisoč naročnikov, dobil pa jih je le 300. Ali veste, gospodje patri, kdo je kriv?

Rdečkarji!

Roman "Morje".

Centjeni K. T. B.! Marsikoga so že mučile take misli, kakršne je imel Veljko v romanu "Morje", ki je bil priobčen v Prosveti. — Jakob Svelc, Birchton, W. Va.

Dogodek št. 68.

Ko so neali h krstu mojega polbrata, je duhoven vprašal, kako mu bo ime. Boter in botra sta odgovorila, da mati želi, da mu je ime Ernest.

"Kaj?" — se je jezno zadril duhoven — ime Ernest je za boljše ljudi, ne pa za kočarje in be-rače kot ste vi!"

Iz tega sklepam, da so imena Jože, Janez, Francelj in Matevž le za reveže, imena kot je za primer Henry — Henry Ford! — pa za bogatine. — Neizpovedana grešnica, Detroit, Mich.

Listalica.

A. A. Ironton, Minn. — Vsi dogodek pride na vrsto šele enkrat v juniju. Ako imate še kaj, pošljite najkasneje 31. maja, ker s tem dnevom je sprejemanje dogodkov zaključeno.

K. T. B.

RAZNE VESTI

STAJSET CENTOV MEZDE NA DAN.

Kako se plačujejo portorikanski delavci.

New York, N. Y. — Kadar se spetira proti Kitajcem ali drugim narodom z Daljnega vztoka, vedarjajo, da delajo za sramotno nizke mezde. Portoriko ni na celinskem vztoku, ampak je ameriški teritorij. Na njem niso namenjeli ljudi z Daljnega vztoka. Pas Granela, podpredsednik portorikanske delavske federacije, piše v "Justicu", strokovnem glasilu krojaških delavcev, da štirideset tisoč portorikanskih delavcev zasluži povprečno dvajset centov na dan. Prav tako jih je, ki zasluži po 3 do 4 dolarje na teden. Ti delavci so v otroci, zaposleni v industriji za izdelovanje ženskih oblačil, bluz, trakov in čipk. Podjetniki živijo v New Yorku in po njih nasti izjavi, da jih podjetje vredno dvajset milijonov dolarjev. Ti podjetniki zahtevajo, da se v otroci še nadalje delajo doma. Senator in socialist Pablo Iglesias, ki je obenem tudi organizator Ameriške delavske federacije na otoku, je predložil zakonem senatu predlog, ki določa, da morajo podjetniki zgraditi delavnice za te delavce. Morajo na Portoriku za zaslužio od štirideset do šestdeset centov na dan. Delovne ure so dolge. Izmed 9778 otrok v poljedelskih distriktih jih 7049 ne obiskuje šole zaradi pomanjkanja obleke in hrane.

STROKOVNA ORGANIZACIJA V ST. PAULU.

St. Paul, Minn. — V tem mestu je tri in štirideset različnih strokovnih organizacij. Od teh organizacij jih je sedem in trideset organiziranih v centralni organizaciji. Trade & Labor Assembly. Od osemnajst unij stavniških delavcev jih pripada triješt k centralni organizaciji. Od 31 organizacij železničarjev, jih pa pripada samo šest k centralni organizaciji. Unije zveznih uslužbencev so štiri. K centralni organizaciji pripada pa samo ena. Veliko železničarskih unij je izstopilo iz centralne organizacije po ponesrečenem trajku leta 1922.

DENARJA, DENARJA NI BILO.

Pa so prenehali ...

Cleveland, O. — Profesionalni nasprotniki organiziranega delavstva, ki so delali za trgovsko zbornico, so ponesrečili pri čuvanju clevelandskega ljudstva proti strokovno organiziranim delavcem. Objubljenih je bilo za vojno blagajno samo \$75.00. To je pa bilo premalo, da se bi uspeli uspešno boriti proti organiziranim stavbinskim delavcem. Predsednik komiteja za delavske namere pri trgovski zbornici je pustil svoje delo, ko je spoznal, da se clevelandski biznismani ne brigajo za njegovo prižigevanje.

MINNESOTSKA LEGISLATURA NI IMELA NIČ ZA DELAVCE.

St. Paul, Minn. — Minnesotanska legislatura ni v zasedanju leta 1925 nič storila za delavce. Vse zmerne zahteve delavcev so bile uničene v zbornici ali pa v senatu. Sprejeta ni bila postavila, ki bi dajala zaščito učiteljem. Odkodninski zakon ni bil izločjan. Postava, ki določa eno politiko v tednu, ni bila sprejeta.

BOOVER V VLOGI AVTORITETE O ZADRUGAH.

Washington, D. C. — Herbert Hoover in poljedelski tajnik Jardine, oba zagovornika velebitnosti, sta med "avtoritetami" o poljskih zadrugah, ki so na imeniku, da bodo nagovorile Ameriški institut za zadrugo v Philadelphiji od dne 20. julija do 15. avgusta. Iz glavnega stana v Washingtonu naznanjajo, da bodo oba kabinetna člana razpravljala, kaj je pričakovati od poduka za zadržno gibanje.

UNIJA RAZVAŽALCEV LEDU SVARI.

St. Paul, Minn. — Tukajšnja strokovna organizacija razvažalcev ledu opozarja javnost, da bodo organizirani razvažalci oddajali polno težo ledu. Obenem organizacija svari, da morajo razvažalci, ki delajo za družbe, ki so nasprotno organiziranemu delavstvu, gledati na drug način, da pridejo do zaslužka, ker jih družbe zelo slabo plačujejo.

OGNJEGLASCEM V DETROITU SE POVIŠA MEZDA.

Detroit, Mich. — Mestni svet je sklenil soglasno, da se ognje-glascem poviša tedenska mezda od \$37.80 na \$42.

DELAJSKO GIBANJE NA KUBI.

Chicago, Ill. (I. I.) — Tukaj so bili napravljeni poskusi, da se ustanovi delavska stranka na Kubi. Prvi korak v tem pogledu je bil izvršen dne 20. marca, ko je bil ustanovljen socialistični klub v Havani. Francisco Domenech, delegat na zadnji mednarodni delavski konferenci, je izvoljen predsednikom.

Milijone Kitajcev gladuje.

Sangaj, 9. maja. — Želostne vesti prihajajo iz province Kwelchov v centralni Kitajski, kjer vlada velika lakota. Na milijone Kitajcev je prizadetih. Katoliški misijonarji poročajo, da ljudje jede travo in listje, stariši prodajajo svoje otroke za pest ržja ali koruze in mrličje leže kupoma ob cestah. Gladovne razmere v tej provinci trajajo že dve leti, toda najhujša kriza je prišla letošnje spomlad.

Amerika ima največ časopisov.

Berlin. — Združene države vodijo svet v številu časopisov, izdaja "Germania". V Ameriki izdaja 30,000 časopisov. Francija, ki je na drugem mestu, ima 10,000 listov. Številke pa govorijo drugače, če se časopisi primerjajo s številom prebivalcev. V tem slučaju je Svica na prvem mestu, ker ima 270 časopisov na vsak milijon prebivalcev; Amerika ima 250 in Anglija 98.

Vesti iz Jugoslavije

Prvi zvezek "Narodne enciklopedije" je ravnokar izšel. Celotno delo bo obsegalo 18-22 zvezkov. Vsaki mesec izide 1 ali 2 zvezka. Naročniki dobe zvezek po 40 Din.

Število zdravnikov v Jugoslaviji. Po podatkih ministrstva za narodno zdravje je v Jugoslaviji 1634 zdravnikov in pride torej na vsakih 7649 prebivalcev po en zdravnik. Po posameznih pokrajinah je razmerje naslednje: Slovenija ima 264 zdravnikov in pride en zdravnik na 3924 prebivalcev, dočim pride v Vojvodini en zdravnik na 4255, v Dalmaciji na 4607, v Hrvatski in Slavoniji na 5020, v Bosni in Hercegovini na 12,100, v Srbiji na 15,333 in v Črnigori na 33,333 prebivalcev.

Smrtina nesreča v rudniku Poljanec. Iz Poljanice pri Mar. Bistrici v Hrv. Zagorju pišejo: Dne 21. aprila je bil zaposlen v najglobljem delu tukajšnjega rudnika rudar-kopač Juro Božić. Podkopaval je ogromno skalo, ki so jo nameravali potem razstreliti. Tovarši so ga opozarjali, naj preneha s kopanjem, a on se ni zmenil za svarilne besede. Nenadoma je začel nad sabo poskati. Hotel se je odstraniti, a bilo je že prepozno. Ogromna skala se je vsula na njega ter mu zdrobila glavo in polomila noge. Smrt je nastopila takoj. Tovarši so ga le s težkim naporom vlekli izpod razvalin ter prenesli njegovo truplo iz rova v rudniške prostore. Ponesrečeni zapuščila žena in tri otročiče. To je prva nesreča v petih letih, odkar obstoja rudnik Poljanec.

Umrli so v Trbovljah: Karol Burga, rudarjev sin, 4 leta, Retje 115; Ivan Brodnik, natakarni sin, 3 leta, Trbovlje 6; Frane Urlep, rudarjev sin, 15 let, Sv. Lenart št. 53; Zvonko Kovač, rudarjev sin, 8 mesecev, Loke 281; Janez Jeren, rudar, 27 let, Retje 69; Jože Kramžar, rudar, 65 let, Sv. Lenart; Neža Žužava, rudarjeva žena, 41 let, Loke 323; Magdalena Sušnikova, rudarjeva žena, 46 let, Loke 74.

Potrebni koraki za naturalizacijo

Federalni naturalizacijski urad je priobčil sledeči kratki, ali jako jasni izvleček naturalizacijskih predpisov, vsebujoč najpomembnejše določbe:

Prvi korak. Izjava o nameri (prvi papir). Da se vloži "izjava o nameri" (Declaration of Intention) ali, kakor se že pravi, da se vzame prvi papir, zahtevajo se sledeči predpogoji: inozemec mora biti belega ali afrikanškega plemena; star mora biti najmanj 18 let; živeti mora v delokrogu sodišča, kjer se mu izda prvi papir.

Postopanje: inozemec naj si najprej pripravi in izpolni tiskovino, Form 2213. Ako je prišel v Združene države pred dnem 3. junija 1921 naj se s to izpolnjenost tiskovino poda na sodni urad (Clerk of the Court) ki mu izda prvi papir. Ako je prišel dne 3. junija 1921 ali kdaj po tem dnevu, naj pošlje izpolnjen formular 2213 najbližjemu zastopniku naturalizacijskega urada; njih naslov je spodaj naveden. Prič ni treba. Pristojbina znaša \$1, ki naj se plača le sodnemu klerku. Ako inozemec ne zna pisati, naj se podkrija. Prvi papir velja za sedem let od dneva, ko je bil izdan.

Drugi korak. Vložitev prošnje za naturalizacijo (drugi papir). Da sme vložiti prošnjo za naturalizacijo, mora inozemec odgovarjati sledečim predpisom: Mora biti belega ali afrikanškega plemena; star mora biti najmanj 21 let; njegov "prvi papir" mora biti najmanj 2 leti in največ 7 let star; živeti mora v okraju sodišča, kjer vloži prošnjo mora biti neprenehoma nastanjen v Združenih državah najmanj pet let in v isti državi najmanj eno leto, od dneva vložitve prošnje nazaj računaje; imeti mora dve priči, državljana Združenih držav, ki naj prisestže, da osebno znata o neprestanem bivanju kandidata vsaj za dobo kar isti živi v dotični državi, in da je isti dobrega moralnega značaja. Ako kandidat ni živel v tej sami državi vso predhodno letetno dobo, on mora dokazati svoje bivanje v drugih državah potem teh samih ali potom drugih priči, ki naj osebno prideta na sodišče, ali potom pismenih zapriseženih izjav (affidavits). Ako treba teh pismenih izjav, se lahko dobri predpisana tiskovina od zastopnika naturalizacijskega urada (Naturalization Examiner), predno se vloži prošnja. Prošilec mora lastnoročno podpisati prošnjo. Zahteva se, da zna govoriti razum radi telesne hipe ali kako ima homestead na javnem zemljišču. Pristojbina za prošnjo znaša \$4, ki naj se plača sodnemu klerku.

Postopanje: Najprej pripravi si tiskovino Form 2214, bodisi od sodnega klerka, ali od naturalizacijskega urada ali pa od katerega ljudskoškolskega učitelja, in izpolni jo skrbno. Za ta formular ni nikake pristojbine in naturalizacijski urad ali ljudskoškolski učitelj rad pomaga izpolniti ga. Ko je formular izpolnjen, naj ga kandidat pošlje po pošti ali prinese osebno, skupaj s prvimi papirjem, na urad naturalization examinerja (zastopnika naturalizacijskega urada), katerega addressa je navedena v formularju. Naturalizacijski urad bo opravil potrebne podrobnosti in obvestil kandidata, kdaj in kje naj se zgleda s pričama v svojo vložitev prošnje za naturalizacijo.

Tretji ali končni korak. — Sodno zaslišanje. Predno prošilec sme biti pred sodnika v svrhu končne rešitve njegove prošnje za naturalizacijo, treba da mine vsaj devetdeset dni po vložitvi prošnje, tekem katerega časa objava o tej prošnji ostane nabita na javni deski v uradu sodnega klerka. Sodišče določi dan, kdaj naj se prošilec zgleda na sodišče v svrhu končnega zaslišanja, (final hearing), in obvesti prošilca o tem. Priče morajo tudi biti prisotne od zaslišanja. Ako sodnik najde, da je prošilec vpravičen do naturalizacije, mora ta zapriseči zvestobo Združenim državam in dobi svojo državljanstvo spričevalo (Certificate of Naturalization) ali "drugi papir". Tiskovine (forms) je dobiti, ako se piše oziroma ide po nje na naturalizacijski urad v Washingtonu (Commissioner of Naturalization), njegove zastopnike (Naturalization Examiners) v spodaj navedenih mestih, v spodaj navedenih mestih, kjer ne organizacije, med temi na Foreign Language Information Service.

Za nadaljne informacije treba obrniti se na Commissioner of Naturalization, Department of Labor, Washington, D. C., ali pa na pristojne okrožne naturalizacijske urade, katerih vodja nosi naslov Naturalization Examiner. Ti uradi se nahajajo v sledečih mestih: Boston—(Post Office Building), Brooklyn—(186 Joralemon Street), Denver—(Post Office Building) New York City—(154 Nassau St.), Portland, Ore.—(Post Office Building), St. Louis—(Custom House), San Francisco—(Post Office Building), in v Federal Buildings sledečih mest: (Buffalo, Chicago, Cincinnati, Cleveland, Detroit, Duluth, Houston, Kansas City (Mo.), Los Angeles, New Orleans, Omaha; Philadelphia, Pittsburgh, Providence, St. Paul, Salt Lake City, San Antonio in Seattle. V svoji materialni na lahko pišejo na Foreign Language Information Service, Yugoslav Bureau, 119 West 41st Street, New York City.

Ameriška zgodovina v maju

II.

Dne 30. maja. — Spominski dan. — Dne 5. maja 1868 je general John Logan, poveljnik republikanske vojske, odredil, naj se dan 30. maja posveti okleščanju grobov onih drugov, ki so umrli v borbi za unijo. To povelje je bil začetek proslave spominskega dne — Memorial Day — v severnih državah. Začetkom so zvali ta dan Decoration Day. Ali se pred tem poveljem generala Logana so ženske v Virginiji določile ta dan za okleščanje grobov padlih konfederiranih vojakov. Od tedaj je ta navada ostala v južnih državah. V nekaterih južnih državah, kjer je narava v cvetju mnogo prej, se Decoration Day proslavlja celo mesec poprej kot v severnih državah.

Dne 31. maja 1819. — Rojstni dan Walt Whitmana. — Ta proslavljeni ameriški pesnik se je rodil v West Hillu na Long Islandu v državi New York. Šolo je zapustil s 12. letom in postal je črkostavec in vaški učitelj. Razvil se je šele v žurnalista in 1. 1846 postal urednik časopisa "Brooklyn Eagle". Po kratki osrednosti v New Orleansu se je povrnil v New York in urejeval časopis "Freeman". Skupaj s svojim očetom je gradil in prodajal male stanovanjske hiše.

Prvo njegovo literarno delo so bile nekatere oblačne povesti. L. 1855 pa je zaslovel kot "Whitman the poet" (blazni pesnik — so mu dostikrat pravili), kajti onega leta je izdal svojo proslavljeno zbirko "Leaves of Grass" (Travno listje), ki je vzbudila veliko kriko radi svoje revolucionarnosti in nerodnih in nerimanih stihov. Od 1862 do 1865 je bil urednik v notranjem departmentu. Kasneje je bil v uradu generalnega pravdnika in tam ostal, dokler ga ni zadela paraliza, valed katere je moral zapustiti svojo službo. L. 1867 je izšla druga izdaja zgornje zbirke in 1. 1871 njegov spis "Democratic Vistas", v katerem dela propagando za karakteristično ameriško demokrasko literaturo in odgovarja svojim kritikom. V slabem zdravju je deset let živel v Camdenu, N. J., pri svojem bratu. L. 1876 je sam izdal in razprodal stoto izdajo svoje zbirke "Leaves of Grass". Zbirko svojih del v prozi je izdal pod imenom "Specimen Days". Proti koncu svojega življenja si je sam zgradil hišo, kjer je umrl 20. marca 1892. V Evropi je Whitman najbolj znani ameriški pesnik. Njegove pesmi so bile prevedene v razne jezike. — F. L. I. S.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Grass Valley, Cal. — Ne vem, katere članke mislite. Goto vo se zadeva ne tiče vas. — Po zdravju! Detroit, Mich. — Prečitajte tozadevni članek v današnji izdaji. — Posdrav!

Slovenska Narodna

Podgorina Jednota

Ustanovljena 4. aprila 1904.

Iskrsje 17. junija 1907.

GLAVNI STAN: 2807-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODBEK:

Predsednik Vincent Calkins; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 163, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODBEK:

Martin Zelenikar, predsednik, Box 278, Barborton, Ohio; Frances A. Tancher, 2827 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizanick, 13111 Bennington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2823 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terrell, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODBEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2637-59 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 286, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Joseph Zarko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.

ANALIZIRANJE OKROŽJE: John Sular, Box 104, Gross Kana, za Jugoslad. Frank Klun, Box 399, Chisholm, Minn., za sev. sap. John Golub, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zavertnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združitelni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jožko Oves, 8639 W. 24th St., Chicago, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZORI — Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PIŠMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniške tajništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vse se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse prilože glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prisliži na gl. porotni odbor se naj pošljejo na naslov: Martin Zelenikar, Box 278, Barborton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošlje na naslov: "PROSVETA", 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

ZA NAŠE FARMARJE

Razni nasveti.

Ena sama setev ajde za vedno pomori vse črve, ki jih ameriški farmarji nazivajo "wire worms". To so ličinke več vrst hroščev, katere povzročijo mnogo škode koreninam in so čestokrat zlaati v gnojni zemlji naravnost pogubonosne pridelku.

Da pomore vrane, ki kradejo koruzo s polja, ko je posajena, so se farmarji okraja Benton v Oregonu poslužili posebnega načina. Vseli so koruzo, in jo namočili v strihininu, nato pa jo vpreveklili, polili s parafinom. Vranam so pustili, da so kake tri dni gostovale po njivah na zdravi koruzi, nato pa so nametali zastrupljene koruze. Učinek je bil imeniten. Očividno parafin nekoliko zabrani prebavo, tako da so se vrane lahko nazobale, predno je pričel učinkovati strihinin. Šele ko so ga bile polne, so pockrale.

Ribiči vedo, da ni dobro ribariti v jasnem in lepem dnevu, ker običajno takrat ribe ne primejo za trnek. Pa vendar se čestokrat dobijo ljudje, ki preže po cele dneve na pobrežjih, ne da bi vložili za prst veliko ribo. Pomniti je treba, da se ribe love le takrat, kadar so lačne in kadar si kaj ssem pa tja iskajoč si hrano. Če ribič ve, da so ribe v vodi, pa ne bo izgubil še dalje časa, ker bi lo bi istotako brez uspeha. Drugi polkuz v štirindvajsetih urah se običajno izkaže uspešnejše.

Farmar piše:—Zadnjih deset let sem sejal vedno deteljo s ovsem. Ko sem pričel sejati sladko deteljo, nisem dobival od akra več kakor po dvajset do štirideset bušljev ovsa, in zdelo se mi je, da imam dober pridelek, ko sem nabral od enega akra trideset bušljev ovsa. Na vrhovih so koruzna stebila zrastle samo po štiri do pet čevljev visoko, ampak zdaj ima koruzo klase po tri do pet čevljev od zemlje. Zdaj mi aker prinese tudi nad petdeset bušljev koruze, ovsa pa od 50 do 75 bušljev.

Na duceate podgan je pobil z enim sunkom. — Nekemu farmarju so podgane napravile veliko škodo v hlevu, kjer je imel v stranskem prostoru spravljeno koruzo za živino. Hlev je bil zgrajen nizko, tako, da so pod podom prav udobno rile miši in podgane in razjedale pod ter tako prihajale do žitnice. Farmar je snel velika vrata hleva; pometel je pod in natresel po njem sveže hrane za podgane. Nato je nastavlil točka vrata, da so ležala s enim koncem na tleh, drugi konec pa je podprl s palico. Podgane so se potegnile vrv, da se

je izmaknila palica in so padla vrata. Drugo jutro je farmar našel na duceate mrtvih podgan in veliko miši. S primitivno pastjo je moril dalje, dokler ni pobil vseh podgan.

SRENAM PRIREDB SLOVENSKE IN ORGANIZACIJE V CHICAGU.

Slov. del. Sekol.—Pomladanski nastop, v nedeljo 16. maja, v Pilsen Hotel dvorani na S. Ashland in W. 18th St.

Društvo št. 1. SSPJ.—Piknik v nedeljo 21. junija, na Steinarjevem vrtu v Willow Springs, Ill.

Društvo Zvon, št. 70, JSKJ.—Piknik v nedeljo 28. junija, v Summit, Ill.

Zveza slovenskih organizacij.—Piknik v soboto 4. julija, na Steinarjevem vrtu v Willow Springs, Ill.

Društvo Nada, št. 102, SNPJ.—Plesna veselica v soboto 2. oktobra, v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1. JSZ.—Dramska predstava, v nedeljo 28. oktobra, v dvorani ČSPB, 1126 W. 18th St.

Soc. klub št. 1. JSZ.—Dramska predstava, v nedeljo 29. nov., v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1. JSZ.—Silvestrova zabava, 31. decembra, v dvorani SNPJ.

NAROČNIKI POZORI!

Znamenje (April 30-1925) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Clcero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za žane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2637 S. Lawdale Ave., CHICAGO, ILL.

DAMA S PSIČKOM

Povest. Spisal Anton Čehov.

(Dalje.)

V njeni sobi je bilo soparno; dišalo je po parfumih, ki jih je bila kupila v japonskem skladišču. Ko je sedel Gurov gledal na njo, je mislil sam pri sebi: s kom se človek vse ne snide v življenju! Iz prejšnjih časov mu je bil ostal spomin o brezskrbnih, dobrodružnih ženskah, ki so se veselile ljubezni, ki so mu bile hvaležne za srečo, četudi jako kratko; in o takih — kakor na primer njegova žena — ki so ljubile brez iskrenosti, z nepotrebnimi razgovori, manirno, s histerijo, s takim izrazom, kakor da bi to ne bila ljubezen, ne strast, ampak nekaj zelo važnega; in o dveh-trehtakih, jako lepih in hladnih, katerim se je naenkrat pojavljala na obrazu rupaželjen izraz, napeta želja, vzeti, izkreniti življenju več, nego samo daje; in te niso bile več v prvih letih mladosti, bile so nepredurane, omlastne in redkokdaj umne, in kakor je Gurov ohladel do

njih, je njih lepota vzbujala v njem sovraštvo, in čipke njih spodnjih oblek so se mu zdele podobne luskinam... A tu vedno ista plahost, neokretnost neizkušene mladosti, čuvstvo zadrege; in bil je vtisk zmučenosti, kakor da bi bil kdo nepričakovano potkal na vrata... Ana Sergejevna, ta "dama s psičkom", je gledala na to, kar se je bilo zgodilo, čisto po svoje, kakor na svoj padec — to se je čutilo, in v sobi je bilo čudno in nerodno. Povesile so se ji in povenile poteze na obrazu, in po sencih so ji otopno viseli dolgi lasje. Postala je resna in zamislila se je v pobiti pozici kakor grešnica na starinski podobi. "To ni bilo lepo," je rekla. "Vi me prvi sedaj več ne spoštujete." Na mizi je bila melona. Gurov si je je odrezal kosček. In minilo je vsaj pol ure v molčanju. Ana Sergejevna je bila poželjivo lepa, iz nje je dihalo čistost poštena, navne ženske, ki je malo živela. Samotna sveča, ki je gorela na mizi, je skromno obsevala njen obraz, a bilo je razločno videti, da ji je hudo pri srcu.

"Kako bi vas ne mogel več spoštovati?" je vprašal Gurov. "Ti sama ne veš, kaj si rekla." "Bog mi bo odpustil!" je dejala ona, in oči so se ji napolnile s solzami. "Saj se to ne ponovi več, prisegam, da ne." "Menda se vendar ne opravičujete?" "Vi me morate poslušati, jaz vam povem, kako je to prišlo." "Meni ni treba ničesar vedeti, prav ničesar!" "Dovolite mi, da vam povem, prosim vas, pri srcu mi bo lože..." "Pozneje, draga!" je rekel on in ji popravljal lasje. "Kaj bi delala tako resen, pameten obraz? To je, oprosti mi, celo malo brezpametno, ker ne odgovarja položaju." "Ne, vi me morate poslušati. Prosim vas. Povedala sem vam že, da sem se omožila in šla z možem v S. Saj tudi drugi žive v provinciji, zakaj bi pa jaz ne? A meni je postal S. zoprn že po prvem tednu. Pogledam skozi okna, in pred očmi se vzdiguje siv dolg plot, dolg, siv plot — oh, moj Bog! Hodila sem ob deve-

tih spat, in moja edina zanimivost je bila, da bo ob treh popoldne obed, in ob devetih pojdem zopet — spat! Moj mož je morebiti spoštovanja vreden, dober človek, toda on je lakaj! Meni ni znano, kaj tam dela, kako službo ima, jaz vem samo to, da je lakaj. Ko sem ga vzele, sem imela dvajset let; radovednost me je mučila, hrepenela sem po nečem boljšem, saj bo vendar — sem govorila sama sebi — novo življenje. Hotela sem živeti! Ziveti in živeti... Radovednost me je pekla... Vi tega ne razumete, a zaklinjam se vam pri živem Bogu, jaz se nisem mogla več vladati, z menoj se je nekaj godilo, udariti me ni bilo mogoče, rekla sem možu, da sem bolna, in se odpeljala sem... In tu sem brez prestanka hodila kakor v o-motici, kakor brez uma... in tako sem postala sedaj ničvredna, umazana ženska, katero sme vsakdo prezirati."

Gurov je bilo že dolgčas poslušati. Njega je dražil navni-ton, to kesanje, tako nepričakovano in neumestno, da bi bilo človeku prišlo na misel, da se šali ali da igra ulogo, če bi ne bilo solz v njenih očeh. "Jaz ne razumem," je rekel tiho, "kaj hočeš." Ona je skrla obraz na njegove prsi in se privila k njemu. "Jaz čutim, da ste vi dober, blag človek," je govorila. "Ne poznam vas dosti, a ne vem, kako da se mi zdite tako dober, pošten, pameten; vi niste tak kakor vsi, in vi me razumete. Verjemite, verjemite mi, prosim vas... Jaz ljubim pošteno, čisto življenje, a greh mi je ostuden. — Jaz sama ne vem, kaj delam. Preprosti ljudje pravijo: hudo-bec me je zmotil. Tudi jaz rečem zdaj lahko o sebi, da me je zmotil hudobec." "Dovolj, dovolj..." je mrmral on. "Zri ji je v zastrašene, preplahene oči, poljuboval jo in ji govoril tiho in laskavo. Polagoma se je nekoliko pomirila, in veselost se je vrnila k njej; začela sta se oba smejati. Potem sta se odpravila z doma. Na nabrežju ni bilo žive duše, mesto s svojimi cipresami je bilo kakor mrtvo, a morje je šumelo in se zaganjalo ob bregove. Samotna barka se je metala po valovih, in svetiljka se je dremavo svetilkala na njej. Našla sta izvozčka in se odpeljala v Oreando. "Jaz sem takoj v veži spoznal tvoj priimek: na deski stoji 'von Diederitz', je rekel Gurov. "Tvoj mož je Nemec?" "Ne, ampak njegov ded je bil menda Nemec, on pa je pravoslavčen." V Oreandi sta sedela na klopi, nedaleč od cerkve, gledala na morje in molčala. Jaito je bilo komaj videti skozi jutranjo meglo, po vrhovih gorstih so nepremično stali beli oblaki. Listje se ni gibalo po drevju, peli so črčki, in enolični, gluhi šum morja, ki je prihajal od zdalej, je govoril o pokoju, o večnem spanju, ki nas čaka... Tako je šumelo tam doli, ko se ni bilo tu ni Jajte, ni Oreande, sedaj šumi in bo šumelo prav tako ravnodušno in gluho, ko nas ne bo. In v tej stanovitnosti, v popolni ravnodušnosti do življenja in smrti vsakega izmed nas leži morebiti poročstvo naše večne rešitve, neprestanega gibanja življenja na zemlji, neprestane po-

polnosti. Sedeč poleg mlade ženske, ki je bila v jutranjem svitu videti tako lepa, umirjen in očaran pri prizoru te pravilne okolice — morja, gor, oblakov, Al-rokega neba, je mislil Gurov na to, kako je v resnici, ako človek premisli, na svetu vse lepo, vse razen tega, kar sami mislimo in delamo, kadar pozabljamo na svoje človeško dostojanstvo. Mimo je prišel nekdo — menda stražnik — pogledal ju in šel dalje. Tudi ta podrobnost se mu je zdela tako skrivnostna in lepa. Videlo se je, kako je prišel parobrod iz Feodosije, obsevan od jutranje zarje, brez luči na krovu. "Po travi je rosa," je prstgala Ana Sergejevna molk. "Da. Čas je, da se vrneva domov!" Vrnila sta se v mesto. Potem sta se srečavala vsak dan opoldne na nabrežju, skupaj zajtrkovala, kosila, šetala in se navduševala ob morju. Pritoževala je, da slabo spi, in da ji nemirno bije srce, stavila nanj vedno ista vprašanja, vznemirjena zdaj iz ljubosumnosti, zdaj iz strahu, da jo on preizkusi ceni. In zgodilo se pogosto na tratini ali v vrtu, ko ni bilo nikogar blizu, da jo je naenkrat pritisnil k sebi in jo strastno poljubil. Popolna brezdelica, ti poljubi sredi belega dne, z oziranjem in strahom, da bi kdo ne videl, vročina, vonj od morja in neprestano prihajanje in odhajanje prazničnih, nališpanih, sitih ljudi ga je kar prerodilo. Govoril je Ani Sergejevni, kako je lepa, kako očarljiva, bil je nestrpen strasten, ni se oddaljeval od nje ni za korak, a ona se je pogosto zamišljala in ga večkrat prosila, naj pove odkrito, da je ne spoštuje, da je ne ljubi; ampak vidi v njej samo ogabno žensko. Skoraj vsak večer sta se vozila pozeke kam za mesto, v Oreando ali k slapu; in izprehodi so bili lepi, vtiski vsakokrat krasni, veličastni. Gurov se je naslajal, daji je čutil, da mu ti izprehodi niso ni v peto ni v šesto, da so mu čisto nepotrební, zato ker njegovo življenje ni bilo ni krasno ni veličastno in ni bilo tudi želje, da bi postalo kdaj tako. Čakala sta, da pride mož. A prišlo je pismo od njega, v katerem je pisal, da ga bole oči, in prosil ženo, naj se prejkoprej povrne domov. Ana Sergejevna je pričela hiteti. "To je dobro, da odhajam," je rekla Gurovu. "Usoda. Se malo in zaljubila bi se v vas resno. Vi ste tako dober, tako mil, čudovit, redek človek, v vas se je tako lahko zaljubiti! Toda čemu bi mi bila ljubezen? Uničila bi moje življenje. Ljubiti vas na skrivnem, prikrivati to vsemu svetu — ali ni to strašno?" Odpeljala se je s konji, in Gurov jo je spremljal. Peljala sta se cel dan. Ko se je usedala v vagon kurirskega vlaka in je bilo dano še drugo znamenje za odhod, je dejala: "Dajte, da vas še enkrat pogledam... Da vas vidim še enkrat, Da, tako!" Ona ni jokala, a bila je žalostna, kakor da bi bila bolna, in v obraz je trepetala. "Mislim, bom na vas... spominjala se," je govorila. "Zbogom, srečno! Ne zamerite mi česa. Posiljavljava se za vedno, za vedno, ker ni treba, da bi se še kdaj videla. Torej, zbogom!" (Dalje prihodnjic.)

POZOR TAJNIKI IN TAJNICE!
Ker je stopila dne 15. aprila t. l. nova poštna postava veljavo, da bo poština po vatnih dopisnic in razglednih povišana na 2c, zato opozorjamo vse tajnike in tajnice in žane naših krajevnih društev in S. N. P. J., da nprilepijo na naše posebne karte za premembo naših članov znamko za 2c ne več za 1c. Karte, ki bodo opremljene s predpisno poštino 2c, naslovljene sploh ne bodo dostavljene. Ako imate več kot 4 prememb naenkrat, denite dvakoli več teh kart v kuverto, jo odpošljite kot pismo z znamko.
Upravišтво "Prosveta"

OGLAS
Waukegan, Ill. — Delničarji Slovaškega narodnega domovabljani ste, da se brezizjeme v celozite redne mesečne se društva Slov. narod. doma, 17. maja točno ob dveh uri poldne. Delničarji, ker se gre sprejemanje in potrjevanje popravljanje dodatkov k pravilam, katere bodo potem veljavne za vse je zelo važno, da pride vsi od prvega do zadnjega k seji. Pravila se še niso dokončala in je še precej zelo važnih točk, ki imajo priti v razpravo in ki naj bodo v vašo korist v bodočnosti, torej vsi na sejo! Navedenje za odbor za pravila: John Machek, predsednik. (Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskus in se prepričajte, da je doma pri nas kuhani vedno le najboljši in najcenejši.
Groceries, sladničarjem in v posodajne železnine damo primeren pusti pri večjih naročilih. Pišite informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland.

Zabasanost.

Velik del telesnih bolezni lahko zasledimo do zaprtja. To stanje ne zanemarjajte.

Severa's Balzol

je neprecenljiva pomoč v takem stanju želodčne in prebavne neurednosti in zaprtja. Slijajna tonika za oslabele ljudi.

Cena 50c, in 85c.

Poskusite najprej pri ljekarju.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Agitirajte za "Prosveto"

ŽRTVE

Povest. Spisal Fr. Serafin.

(Dalje.)

Sprejeli so ga tam, kakor bi ga bili sprejeli v vsaki drugi hiši: prijazno in s primerno spoštljivostjo. Kje bi se ne čutili počeseni, če stopi v hišo župnik? ... Tudi Poštarjevi so ga bili veseli in niti tega mu niso zamerili, da je prišel v pisarno med uradnimi urami, kar gotovo ni bilo prav umestno. Ponudili so mu sedež in bavilo so se z njim, kolikor jim je dopuščal posel. On pa je porabil prvo priliko, da je pripomnil:

"Tu pri vas bo lahko zvedeti najnovejše dogodke po svetu, ker prihaja gotovo mnogo časopisov po pošti..."

(Nihče ni slutil, kaj tiči za temi nedolžnimi besedami.)

Poštar mu pokaže dobrohotno cel kup časnikov ter ga povabi, da naj si izbere, katerega mu drago.

On pa začne hlastno brskati ter premetavati po kupu. Pri tem je mrmral venomer:

"Mhe, mhe, mhe... tako, tako! Kdo bi bil to mislil — mhe... glejte, glejte!..."

Poštar ga je začel čudno pogledovati. Ni si mogel razlagati niti njegovih vzklikov, niti ne izredne dedice, ki mu je zalivala lica.

Stvar pa se je pojasnila poštarju že prihodnjo nedeljo, ko je župnik gmel in rohnel raz priščno zoper liberalno časnkarstvo.

"To je bil torej pravi povod onemu obisku!" je dejal sam pri sebi, a izdal ni nikomur, da je župnik pri njem nabiral podatke za svojo pridigo...

Gospod Rajmund je bil ognjevit govornik in kadar se je razvnel, je govoril gladko, patetično, presunljivo. Učinek njegovih propovedi na vendarle ni bil vselej tak, kakor si ga je želel, to pa zavoljo tega ne, ker je rad pretiral. Njegovi govori so zlahka obvladali one, ki niso dosti mislili, nikakor pa niso mogli imponovati bistroumnejšim in takim, ki so polagali besede na tehniko in ki so se pri vsaki stvari vprašali, je li možna ali ne.

Župnik je bil kalen prokletstvo in oženj in žveplo na tiste, ki čitajo brezverske časopise, in zagotavljal jih je, da ne bodo gledali nebeškega kraljestva, in da je zanje pripravljen že kotiček tam, kjer je večni jok in škripanje z zobmi, tam, od koder ni nobene rešitve več...

Naštevaj je potem liste, katerih se poslužuje hudič, da bi zasejal nevero med ljudi, da bi z njih pomočjo pomnožil krdelo zavrnjenih. Marsikdo je zvedel šele zdaj, da je čital prepovedane stvari, in čudom se je čudil, da je storil s tem tako velik, tako strašen, tako neodpuštljiv greh! ... Plašljivce je izpreletala zona, ko so se zavedali svoje krivde, pogumnejši pa so zmajavali z glavami ter mislili sami pri sebi, da stvar nikakor ne more biti tako huda, kakor jo je slikal župnik. Njih razum se je protivil, da bi bili kar tebi nič meni nič pritrtili župnikovim nazorom...

Konec pridige je povabil gospod Rajmund več župljanov, da bi prišli po službi božji k njemu na dom. Ker je navedel imena samo takih, katerih so bili naročeni na ta ali oni list, ki ga je bil označil ravno prej kot brezverskega, ni bilo težko uganiti, kaj župnik namerava. Že to samo na sebi je dirnilo marsikoga neprijetno, še bolj pa je bil način, kako jih je "prosil", da bi prišli k njemu, docela tak, da je izzval odpor. Navzle besedi "prosim" ni bilo župnikovo valobilo drugega nego ukaz, izgovorjen z glasom, ki je jasno pričal, kako samozavesten, kako neizprosilen je.

Ko so se po končani maši gnetli ljudje skozi cerkvena vrata, se je čulo glasno godrnjanje in zabavljanje.

Med tistimi naročniki preklicanih časopisov, ki nikakor niso bili voljni, kar tako ubogati župnika, ampak so brez straha kritikovali njegovo prepoved, je bil tudi mizar Tomaž, oče lepe Manice, ki je bila še na dan prihoda zbudila župnikovo pozornost v toliki meri.

"Bo ta mene pogubljali!" je vzklilnil, prestopivši cerkveni prag, ter se ježno ozri nazaj proti oltarju, kjer je pred kratkim še maševal župnik. "Zato je nekdo drugi poklican, močnejši od njega!..."

In ko ga nekdo popraša, če ne gre v župnišče, odvrne ponosno:

"Jaz ne!... Če hoče z mano govoriti, naj pride on k meni; saj ima on ravno daleč do mene, kakor jaz do njega!..."

Večina poklicanih pa se je le odzvala župniku. Ko je prišel domov, ga je čakalo že precejšnje število povabljenih. Stopil je mednje ter z napol zaprtimi očmi čakal, kdaj pridejo še drugi, ki jih je še pogrešal. Roke je imel sklenjene na hrbtu in tiho in mirno je stal. Samo jezik mu je švignil včas preko ustnic, zdaj od leve na desno, zdaj narobe...

Stal je dolgo tako nepremično. Ko pa vidi, da ne pride nihče več, vpraša nekako rezko, kakor bi govorila jeza iz njega:

"Ali ne bo nikogar več?"

"Najbrž ne!" odgovori nekdo.

"Kako je to?"

"I, priti nejejo!"

Župnika se je lotilo nervozno vznemirjenje, ko je slišal to, in jezik mu je švigal še hitreje semintja nego po navadi.

"Priti nejejo! Kdo neče priti?..."

"Vsi tisti, ki jih ni tukaj!..." dobi za odgovor.

"Tako torej!... Kje je Plahutnik?..."

"Ga ni!"

"Ga ni!... In Skočir?..."

"Ga tudi ni!..."

"In iz Lopovca tisti — no..."

"Tomaž!" mu pomaga nekdo.

"Da, Tomaž!..."

"Tomaž je rekel, da imate vi ravno tako daleč do njega kakor on do vas!" mu postreže prejšnji.

"Mhe — tako!..."

Kaj drugega župnik prvi hip ni mogel spraviti iz sebe. Zardel je do čela, in po vsem životu se ga je lotilo zgibanje, ko je slišal te besede. Privzdignil je zdaj to, zdaj ono ramo in prhal je, kakor bi se mu bili nos zamašili.

Trajalo je nekaj časa, prednoase je pomiril nekoliko. Potem pa je začel:

"Na svojo veliko žalost sem te dni zvedel, da prebirate časopise, iz katerih zajemate strup za svoj duševni blagor. Kam privede čitanje nekrščanskih časopisov, o tem sem vam pravil danes v cerkvi in mislim, da mi tega ni treba še enkrat ponavljati. Prepričan sem, da moje besede niso padle na nerodovita tla, in da ste v svojem srcu vsi še sklenili, izvit se satanu, kateri izteguje svoje roke po vas. Da ste brali dosedaj te časopise, vam ne zamerim in nadejam se, da vam tudi Bog odpusti vašo pregreho. Vi ste pri tem manj krivi nego oni, katerih dolžnost je bila, opozoriti vas na nevarnost, ki je pretila vašim dušam, pa tega niso storili. Vi sami niste toliko izkušeni, da bi bili mogli razsoditi, kaj je prav in kaj ni prav. To ste mogli tem manj, ker je vse, kar ste čitali v teh časopisih, pisano jako zvičajno, da je težko na prvi pogled spoznati nevarnost. To vam je strup, ki vpliva počasi, a tem gotoveje! Oni, ki plašejo te časopise, se varujejo pokazati preveč naravnost svojo namero, ker ni dvojbe, da bi se drugače obrnil marsikateri od njih. Da bi dosegli tem večji uspeh, postopajo previdno in napadajo le tako mimogrede cerkev in njene navedbe. In da bi ljudi lože prealepli, se delajo celo, kakor bi bili Bog ve kako pobožni. Pri tem pa zabavljajo zdaj čez tega, zdaj čez onega duhovna ter se trudijo na vse pretege, da bi uničili ugled duhovskega stanu."

Kako malo se sme verjeti besedam teh ljudi, o tem bi se prepričali še bolj, če bi imeli priliko, ogledati se njih življenje. K službi božji ne prihajajo, še manj pa prejemajo svete zakramente. Njih srce je mrtvo in neobčutljivo za nauke sv. cerkve, tem bolj pa so navzeti nauk, katere širi hudobni duh dandanes po svetu. Moja dolžnost je, da vas svarim pred temi ljudmi, ki vam hočejo le slabo, ki prihajajo k vam v ovčjih oblekah, a so vam pravi volkovi! Nikar se ne dajte motiti po tem, da vam ti časopisi zagotavljajo, da niso brezverski. Verjemite meni, da so res brezbožni, in da oni, kateri jih pišejo, ne nameravajo nič drugega, nego uloviti vas v svoje zanke."

Jaz sem prepričan, da me boste poslušali in me ubogali, ker le skrb za vaš dušni blagor govori iz mene in ne kak sebičen namen. Odpovedati se morate takoj tem časopisom. Da pa vam prihranim trud, spisal sem že jaz za vsakega izmed vas odpoved. Treba samo še, da podpiše vsak svojo..."

(Dalje prihodnjic.)

TRINER'S BITTER WINE has caused the change

TRINERJEVO GRENSKO VINO JE POVZROČILO SPREMENBO.

DANES je soproj odšel z doma zelo slabe volje. Po prečuti noči, se je vzedel k zajutruku brez teka do jedi; izmučen in utrujen. Domov gredeč je kupil Trinerjevo grenko vino — in

PRIHODNJI dan je zapustil dom poln nove moči in življenja; njegova soproga in otrok se veselita te izpremembe, katero je povzročilo Trinerjevo grenko vino.

Trinerjevo grenko vino je zdravilo, katero rabite ako trpite na zaprtje, slabi prebavi, pomanjkanju teka do jedi, glavobolu, nemirnemu spanju in pomanjkanju moči. — Vam izšiti želodec in drobovje, uradi prebavo, okrepi živce in pomaga ledvicam in jetram, da bolje delujejo. Sprememi vas tako, da se počutite popolnoma premenjenega. Vsepešnost tega zdravila ni prav nobena skrivnost. Sestavljeno je iz ciscara sagra, lubja, korenin in drugih odvajalnih snovi, ter nad tri leta starega kalifornijskega vina, kar napravi Trinerjevo grenko vino, samseljno in mirno delujoče odvajalno sredstvo. V teku 35 let si je to zdravilo pridobile in udomačile v tisoč in tisočih domovih širom Združenih držav in Canade. Ako vam vaš lekarnar ali trgovec s zdravili ne more s njim postreči, tedaj pišite na: JOSEPH TRINER COMPANY, 1232-25 So. ASHLAND AVE., CHICAGO, ILL.

DANES sedi mlada žena v kuhinji in izgleda kot takšna razvalina. Trpeča od glavobola, kateri ji je izčrpal vso moč, se odloči nabaviti si Trinerjevo grenko vino — in

PRIHODNJI dan je popolnoma izpremenjena. Vesela je in zadovoljna, ker vasa nervoznost je izginila. Trinerjevo grenko vino deluje čudovito.